

VoorleesExpress expertmeeting | Taalverwerving

donderdag 18 februari 2016

Donderdagavond 18 februari kwamen er tientallen actieve voorlezers naar de bibliotheek aan het Javaplein om een interactieve avond over taalverwerving bij te wonen. Twee keer per jaar organiseert de VoorleesExpress een expertmeeting, dit is een verdiepende avond rondom één bepaald thema. Gedurende de avond komen verschillende sprekers aan het woord die hun expertise en ervaring binnen dit onderwerp toelichten. Afgelopen februari was het onderwerp 'Taalverwerving' aan de beurt.

Logopediste Annelies Hes opent de avond. Met haar jarenlange ervaring bij logopediepraktijk Westrand presenteerde zij zeer bruikbare informatie gericht op voorlezen en interactie. Dagelijks werkt Annelies met kinderen die extra ondersteuning ontvangen in een of meerdere aspecten van de taalontwikkeling. Zo ook kinderen die vallen binnen de doelgroep van de VoorleesExpress. Want hoe kun je hier het beste mee omgaan? Hoe lastig kan het bijvoorbeeld zijn om interactie aan te gaan met een kind dat nauwelijks praat? Om alle

aanwezigen een beeld te geven van een moeilijk verlopende interactie begonnen we met een opdracht. In een setting waarbij één persoon aandachtig de krant leest en continue werd gestoord door vragen of opmerking van de naast zittende persoon, mocht een derde persoon observeren hoe hierop gereageerd werd. *"De persoon die de krant leest, antwoord kortaf en kijkt niet op"* was een veel geconstateerde observatie. *"Je kunt aan de houding al zien wie de interactie probeert aan te gaan, diegene draait helemaal naar de ander toe"*, merkte een andere voorlezer op. Als je dit vertaalt naar een voorleessituatie, is het als voorlezer belangrijk om je volledig tot het kind te wenden. *"Verplaats je naar de ooghoogte van het kind, zodat je elkaar echt aan kunt kijken. Zit als voorlezer bijvoorbeeld op de grond en laat het kind op de bank zitten"*, geeft Annelies als tip mee.

Annelies licht vervolgens toe hoe je een interactiemoment kunt starten. Als je eenmaal een toegankelijke houding hebt aangenomen, is het verstandig een aanknopingspunt voor de interactie te zoeken. Neem rustig de tijd om te kijken waar een kind op reageert en ga met die reactie mee. Zonder een kind talig te overspoelen, heb je een interactiemoment gecreëerd. Juist een kind dat weinig praat, heeft baat bij een interactieve insteek. Gebruik gekke stemmetjes, geluiden of imitaties van personages als je in contact wilt komen met een kind. *"En als je voorleeskind weinig interesse heeft in lezen, is het een leuk idee om samen een prentenboek te maken"*, vult een voorlezer aan. Annelies sluit af met een prachtig voorbeeld uit een filmopname waarin bovenstaande tips met extra kracht werden bevestigd.

Het tweede deel van de avond werd verzorgd door Elze van der Steen en Martien Langman, beiden werkzaam bij een theater in Amsterdam. Zij vertellen over het initiatief van zes Amsterdamse theaters waarna VoorleesExpress Amsterdam met hen samenwerkt. Ook binnen een theater wordt er veel gewerkt met taal. Tevens zijn er verschillende kindervoorstellingen die gebaseerd zijn op een verhaal uit een kinderboek. Om voorleesgezinnen een spannend en talig uitje te bieden, kunnen zij samen met de voorlezer tegen een gereduceerd tarief naar een theatervoorstelling! Kinderen zien het verhaal dat zij kennen uit een boek dan tot leven komen op het toneel. De theaters bieden de bezoekende

gezinnen ook een rondleiding met een kijkje achter de schermen. Het volledige aanbod van de komende theatervoorstellingen staat op onze site.

Naar aanleiding van de twee boeiende lezingen, hebben de aanwezige voorlezers in kleine groepjes stellingen bediscussieerd over de vraag; *'hoe word je een supervoorlezer?'*. Kwesties over ouderbetrokkenheid, meertaligheid of het uitkiezen van kinderboeken kwamen stuk voor stuk aan bod. In de afsluitende plenaire evaluatie kwam naar voren dat er verschillende manieren bestaan om kind en ouders te triggeren tot interactie zonder al te veel (Nederlandse) taal in te zetten. Het is goed om je te realiseren dat het voorlezen veel verder werkt dan alleen het uurtje dat jij bij de familie thuis bent. Het effect van talige stimulatie is ook merkbaar in de belevingswereld of schoolprestaties van een kind. *"Jullie doen fantastisch werk en al merk je het niet meteen, je draagt heel veel bij aan de talige ontwikkeling van je voorleeskind"*, is de conclusie van Annelies Hes waarmee de avond mooi is afgesloten.

Het team van VoorleesExpress Amsterdam en Diemen bedankt alle aanwezige vrijwilligers, sprekers en de medewerkers van de OBA aan het Javaplein voor hun komst en bijdrage aan de geslaagde avond!

Bijlage expertmeeting | Taalverwerving

Zoals ook tijdens de expertmeeting bleek, is taalverwerving een omvangrijk en interessant onderwerp voor voorlezers van de VoorleesExpress. Regelmatig leren voorleeskinderen het Nederlands als tweede taal. Als voorlezer kun je veel baat hebben bij kennis van de taalverwervingsvolgorde en tips hoe je een voorleeskind benadert als hij of zij beperkt (Nederlands) spreekt. De meest belangrijke adviezen en tips die tijdens de expertmeeting naar voren kwamen, hebben we in onderstaand document samengevoegd. Met deze adviezen kun jij als voorlezer aan de slag. Merk je dat het werk voor jouw voorleeskind(eren)? Neem dan ook de tijd om het aan ouders uit te leggen en gezamenlijk te oefenen. Dan kunnen zij het (gemakkelijker) van jou overnemen.

1. Neem de tijd en laat het kind de interactie leiden

Volgens de methode *kijken, wachten, luisteren* leg je als voorlezer de focus op je voorleeskind terwijl jullie een boek uitkiezen of aan het lezen zijn. Observeer wat het kind aanwijst en waar zijn of haar aandacht naar uitgaat. Probeer hierbij te wachten met het starten van een gesprek of het stellen van een vraag. Door te wachten en goed te luisteren, geef je het kind de ruimte om op eigen niveau en binnen de eigen interesses een interactiemoment te starten. Zodra het kind iets aanwijst in een boek of ergens over begint te vertellen, kun je deze reactie volgen en hierin meegaan. Doe mee met een imitatie en participeer in een verhaal of spel, maar laat het kind het initiatief nemen. Op deze manier lezen jullie samen een boek, aangepast naar het niveau van het voorleeskind. De methode van *kijken, wachten, luisteren* voorkomt dat een kind wordt overvallen, bijvoorbeeld door verschillende vragen over het verhaal in een boek.

2. Er bestaan verschillende communicatiefasen die gerelateerd zijn aan de taalverwerving

Een kind dat een taal aan het leren is, doorloopt in feite verschillende communicatiefasen. Deze fasen hebben betrekking op zowel het taalbegrip als de taalproductie. Bij elke fase van communicatie zijn er andere kinderboeken die bij het taalniveau aansluiten. In de presentatie van Annelies Hes staat een overzicht van de verschillende communicatiefasen en de bijbehorende kenmerken van het begrip- en spreekniveau. Dit overzicht kan je helpen bij het kiezen van geschikte kinderboeken die passen bij het taalniveau van je voorleeskind.

Ben je benieuwd naar de presentatie? Stuur dan een mailtje naar de VoorleesExpress.

3. Benadruk je eigen taal

Probeer te letten op het taalniveau dat je richting het voorleeskind gebruikt. Tijdens jullie interactie is het belangrijk om je eigen taal te benadrukken. Door langzaam en duidelijk te spreken, wordt jouw taalgebruik toegankelijker voor een kind. Daarbij is herhaling heel belangrijk. Met name als een woord onbekend is voor een kind, werkt het goed als je het nieuwe woord op verschillende momenten tijdens het voorleesuur aanbiedt. Als dit talige aanbod ondersteund wordt door een handeling of gebaar, zal het kind het sneller onthouden.

4. Leer zelf nog iets van je voorleeskind

Om je voorleeskind in te laten zien dat jij ook niet alle talen spreekt en zelf nog veel kunt leren, kun je het voorleeskind vragen om jou een les te geven in zijn of haar moedertaal. Een kind kan dan inzien dat jij een andere taal dan het Nederlands moeilijk vindt en daar nog veel in kan leren. Dit zet jullie in een gelijkwaardige positie en schept mogelijk een band. Hopelijk wordt hiermee de drempel tot het spreken van Nederlands voor het kind verlaagd. Je kunt je

voorleeskindje ook zelf zijn of haar favoriete spelletje laten uitleggen en dat samen spelen.

5. Wissel het voorlezen eens af met verschillende taalspelletjes

Verschillende voorlezers noemden tijdens de expertmeeting tips voor leuke taalspelletjes. Zoals *'Ik zie ik zie wat jij niet ziet'*, waarbij kinderen specifieke objecten uit de omgeving moeten benoemen. Ook kun je meerdere voorwerpen onder een theedoek leggen, waarbij je om de beurt een voorwerp weghaalt en de ander vervolgens vertelt welk voorwerp verdwenen is. Een kind kan het voorwerp dan niet aanwijzen en zal een talig antwoord moeten geven. Je maakt dit spel makkelijker door alleen voorwerpen uit één categorie te kiezen (bijvoorbeeld fruit). Ook het spel *'Ik ga op reis en neem mee'* slaat vaak goed aan. Naast dat kinderen zelf een vakantie object mogen bedenken, is er ook een herhalingsaspect aan verbonden. Moeilijke woorden of onbekende woorden komen zo meerdere keren aan bod.

6. Wil je nog meer weten over taalverwerving?

Annelies Hes baseerde haar presentatie van de expertmeeting op het boek *Praten doe je met z'n tweeën*. In dit boek wordt aandacht besteed aan de interactiemogelijkheden tussen kind en ouder (of leeftijdgenoot). Daarbij worden er veel tips vermeld, ook als het kind tijdens interactie weinig talig reageert. Wil je dit boek eens inzien? Kom dan bij ons langs op kantoor. Als voorlezer kun je uit dit boek veel achtergrondinformatie en inspiratie opdoen!